PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 353 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, petek, 26. julija 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Naša delegacija bo ostala zvesta onim načelom, ki so nas vodila v vseh letih osvobodilne vojne. Ostala bo zvesta svojemu ljudstvu in njegovemu čustvovanju ter bo branila njegovo čast in svobodo. Naj živi ljudstvo Julijske krajine, njegova svoboda in njegovo zedinjenje z Jugoslavijo!

E. KARDELJ

PRED 29. JULIJEM

Zahteve Kardelja - so naše zahteve

Včeraj popoldne je odpotovala iz Ljubljane ob pozdravih stotisočglave množice v Pariz jugoslovanska delegacija s tovarišem Kardeljem na čelu - Potem je tovariš Kardelj sprejel številne delegacije Julijske krajine in Trsta ter iz drugih krajev Slovenije - Kresovi v pozdrav delegaciji po vsej Primorski

Ves čas po povratku tovariša Kardelja z zadnjega sestanka štirih zunanjih ministrov v Pariz, je vse jugoslovansko ljudstvo pošiljalo svojemu ljubljenemu ministru na tisoče in tisoče brzojavk in resolucij s svojih množičnih zborovanj in manifestacij.

V zadnjih tednih, ko se je dan ponovnega odhoda jugoslovanske delegacije v Pariz vedno bolj približeval, pa jugoslovansko ljudstvo ni moglo več strpeti prav tako kot pri nas na Primorskem. Zborovanje se je vrstilo za zborovanjem, manifestacije stotisočev za manifestacijo.

Skupno z jugoslovanskimi narodi, s katerimi smo še včeraj krvavelli v borbi za osvoboditev izpod okupatorskega jarma, smo pokrili našo borbo, strnili našo fronto in postavili zahtevo ljudski vladi, da zastopa naše pravice do kraja, dokler ne bo uresničeno to, kar bi med poštenimi ljudmi moralo biti že davno uresničeno zaradi našega 27-letnega suženjstva, zaradi naših 42.000 mrtvih, zaradi padlih junakov vse Jugoslavije, zaradi naših deportirancev, našega trpljenja in ponižanja: priključitev vse Primorske k njenemu naravnemu zaledju, k Jugoslaviji.

Jugoslovansko ljudstvo ni postavilo samo zahteve, jugoslovansko ljudstvo je na vseh svojih zborovanjih in manifestacijah in po vseh brzojavkah in resolucijah izpovedalo, da je pripravljeno na nove žrtve, darovati tudi življenje, potem ko je občudovalo junaško borbo primorskega ljudstva, zlasti onega, ki živi pod anglo-ameriško upravo.

Vsa Slovenija, vsa Jugoslavija, se je že nekaj dni z največjo vnemo in navdušenjem pripravljala na dan odhoda jugoslovanske delegacije, ki je bil določen za včeraj, da ponovi vse, kar je že davno izpovedala. Kako se ne bi na ta dan pripravilo primorsko ljudstvo! Odpotovala je štafeta iz Julijske krajine, iz vseh onih predelov naše zemlje, ki bi bili po Bidaultovi črti odrezani od svoje skupnosti, odpotovale so številne delegacije s simboličnimi darovi in resolucijami, ki so tako zgovorni, da jih mora prezreti le tisti, ki jih hoče prezreti. Včeraj zjutraj so te delegacije prispele v praznično Ljubljano. Ljubljana jih je sprejela kot more sprejeti le brat brata. Ljubljančani so naše delegate obsuli s cvetjem, jih vzeli v svojo sredo in skupaj manifestirali po ljubljanskih ulicah, ki so bile vse v zastavah in cvetju. Skoraj na vseh zgradbah so bili zemljevidi Julijske krajine z včrtano krivično, nesrečno linijo. Okrog 11. ure dopoldne so se vse povorke, ki so hodile po ljubljanskih ulicah in katerim se je pridruževalo vedno več novih manifestantov, združile pred palačo predsedstva vlade ljudske republike Slovenije, vzdolž vse Miklošičeve ceste. V spontanem navdušenju so si dajali duška z vzklikanjem našemu Titu, Jugoslaviji a Primorsko, tovarišu Kardelju in s petjem. Kmalu nato se je odpeljal tovariš Kardelj. Deset in desettisoči so ga pozdravili z vzklikanjem, mahanjem zastav in s cvetjem: Primorska mora biti priključena k Jugoslaviji, od naših pravic ne odstopimo. Življenja damo, Primorske ne damo. Naše zahteve morajo biti uresničene. Borili smo se, zmagali smo, nočemo nobenega plačila — hočemo le, kar je naše, hočemo pravice.

Deset in desettisoči ljudi, deset in desettisoč vzklikov.

Pred glavnim vhodom v palačo je tovariš Kardelj izstopil iz avta. Na obeh straneh glavnega vhoda in delno vzdolž ceste so napravile špalir delegacije iz Primorske. Na mah sta se obe strani združili in vsakdo je hotel stisniti našemu Kardelju roko. Možje, žene in mladina so se zgrnili okrog tovariša Kardelja in mu neprestano vzklikali vse, kar nosimo zapisano v srcu že 28 let — vse to, za kar so padali naši najboljši sinovi in hčerke. Množica se potem, ko je tovariš Kardelj že vstopil v vladno palačo, še dolgo ni razšla. Vzklikala in prepevala je naprej ter klicala tov. Kardelja na balkon.

Med tem pa je v mali dvorani vladne palače jugoslovanska delegacija s tov. Kardeljem na čelu sprejela delegacije iz Julijske krajine in vseh okrajev ljudske republike Slovenije. Najprej je nagovoril delegacijo predstavnik Slovenskega Primorja ter se tov. Kardelju zahvalil za dosedanje delo in ga rotil, naj odločno vztraja pri naših zahtevah, ker smo pripravljeni prav na vse za njih uresničenje. Nato sta pozdravila tržaški pionir v italijanščini in tržaška pionirka v slovenščini: «Ne pozabite na nas, zastopajte nas in naše zahteve, nas, najmlajših borcev, za priključitev Primorske k Jugoslaviji. V imenu istrskega prebivalstva je spregovoril tov. Sestan. Za njim je spregovoril duhovnik iz Primorske v imenu vseh duhovnikov Julijske krajine in dejal, da je treba da vsa Benečija, vsa Brda, vsa Julijska krajina s Trstom vred pripadajo Jugoslaviji. Morajo! Svoj nagovor je tržiški delavec zaključil takole: «Nočemo več pod Italijo, hočemo republiko, Titovo Jugoslavijo!»

Nato sta govorila še delegata iz Kopra in Pulja. Spregovoril je tudi predstavnik Slovenske Benečije in dejal, da mora biti popravljena krivica, ki so jo pred 80 leti prizadeli benečanskemu ljudstvu, ko so ga priključili Italiji. Benečija ni klonila 80 let in zato bo tem manj sedaj, ko si je s svojo krvjo pred vsem svetom priborila pravico do priključitve k svoji domovini. Sledila sta nagovora furlanskega delegata in tržaškega delovnega ljudstva, ki sta prav tako apelirala na tov. Kardelja, naj odločno zagovarja in brani zahteve primorskega ljudstva, ki je pripravljeno tudi na daljnjo borbo in žrtve, dokler ne doseže pravic, katere mu gredo. Nato so sledile delegacije iz Ljudske republike Slovenije. Vse delegacije so izročile tov. Kardelju najrazličnejše darove.

(Reportažo bomo priobčili v eni izmed prihodnjih številk).

Deset in desettisoči ljudi — deset in desettisoči pozdravov

TOV. KARDELJ DELEGACIJAM

„Branimo pravično stvar"

Po govorih zastopnikov vseh okrajev Slovenije, Julijske krajine, Trsta in Istre se je predsednik delegacije tov. Edvard Kardelj zahvalil za topel sprejem, poudarjajoč, da s toplimi pozdravi in željami, ki jih izražajo zastopniki, nudi naj boljšo oporo delu vlade in delegacije.

Potem ko je govoril o silah, ki bodo odločevale na mirovni konferenci, in izjavil, da smo se vselej borili za demokratične pravice, za tiste principe, ki predstavljajo vrhunec in najtoplejše v ljudski miselnosti in kulturi, je zaključil z besedami: «Ko gremo na pot, smo prepričani, da ne branimo le pravic naših narodov, temveč pravično stvar vsega človeštva. Bodite prepričani, da naša vlada na čelu z maršalom Titom ne bo nikdar pristala na krivične odločitve, na odločitve, ki ne bodo v skladu z zahtevami ljudstva. Ne mislim ustvarjati iluzij in prerokovati, kakšne bodo odločitve na mirovni konferenci. Vi veste, da ne odločamo sami, da odločitev ni odvisna, ali mi pristanemo na sklepe konference ali ne, eno pa je gotovo: branili bomo svobodo in čast našega ljudstva!»

Po navdušenem ploskanju vseh navzočih se je predsednik jugoslovanske delegacije Edvard Kardelj v imenu delegacije še enkrat zahvalil za tople pozdrave in želje, ki so jih izrazila ljudska zastopstva.

* * *

Okrog 15h popoldne so se začele zbirati pred železniško postajo silne množice, da pozdravijo jugoslovansko delegacijo, ki se je potujoč na mirovno konferenco zadržala v mestu nekoliko ur. Ljudstvo je prihajalo na kolodvor z zastavami in napisi ter neprestano manifestiralo za priključitev Trsta in Julijske krajine k FLR Jugoslaviji. Navzoče so bile tudi številne delegacije Julijske krajine in Trsta.

Tovariš Kardelj govori. V ozadju člani jugoslovanske delegacije

V IMENU LJUBLJANSKEGA LJUDSTVA

Napravili bomo vse da zmaga pravica

Pred postajo je govoril sekretar mestnega odbora OF tov. Franc Kimovec, ki je med drugim dejal:

«Vsakdo izmed vas, ki ste se tukaj zbrali, da spremljate našo delegacijo, ki potuje v Pariz, je pripravljen nastopiti kot govornik, ker so vsa naša srca polna gneva zaradi krivic, katere bi nam hotelì naprtiti, polna gneva zaradi postopka, s katerim hočejo ljudstvo Julijske krajine, slovenski narod in vse narode Jugoslavije nagraditi za njihovo zvestobo in žrtve v vojni na strani zaveznikov s tem, da bi izročili del njihovega živega telesa sovražniku. Naša delegacija se je lahko uverila, da bo stal za njo ves slovenski narod, ko bo vztrajala na pravični zahtevi po razmejitvi na zapadnih mejah naše dežele. Borbo naše delegacije na mirovni konferenci bomo spremljali korak za korakom, to borbo bomo spremljali s še večjo delavnostjo za utrditev in obnovo naše domovine. Imeli bomo za svojo dolžnost, da v času, ko se v Trstu in coni A kratijo pravice demokratičnemu ljudstvu, sami obveščamo svet o tem, kar se dogaja v Trstu, kjer vstaja novi fašizem, kjer preganjajo ljudstvo, ki izraža svojo voljo po priključitvi k Jugoslaviji. Mi bomo napravili vse, da zmaga pravica in prepričani smo, da bo to storila tudi naša delegacija.»

Na koncu je bila sprejeta resolucija, s katero se poziva v imenu 3100 mrtvih, ki jih je žrtvovala Ljubljana za zmago zavezniške stvari, v imenu vsega prebivalstva Ljubljane, v imenu vsega slovenskega naroda, naj delegacija vztraja v borbi za pravico.

BESEDA TOV. KARDELJA

„Napravili bomo vse kar bo v naših močeh"

Med govorom je prispela pred postajo delegacija, člani Slovenskega narodno - osvobodilnega sveta in ministri vlade FLR Slovenije s tovarišem Josipom Vidmarjem in Mihom Marinkom na čelu.

Ob neprestanih vzklikih «Živel Kardelj!» se je vodja jugoslovanske delegacije povzpel na tribuno in imel naslednji govor:

«Tovariši in tovarišice!

V imenu delegacije, ki odhaja v Pariz, se vam najtoplejše zahvaljujem za vaše pozdrave in želje, s katerimi spremljate delegacijo na njeni poti. Vsi vemo, da čustva, katera danes izražate, izraža ves naš narod in vsi narodi Jugoslavije. (Klici: «Tako je!»)

Ni potrebno, da vam posebej zagotavljam, da bo naša delegacija izršila vse, kar je v njeni moči, da bi bile pravične zahteve našega ljudstva izpolnjene. Vlada naše republike, jugoslovanska vlada na čelu s tov. maršalom Titom je napravila do sedaj vse, kar je bilo mogoče, da bi bile vse naše zahteve izpolnjene. Vendar morate vedeti, da se pravica in resnica malega naroda težko prebija skozi labirint laži in krivic, katere so v preteklosti zgradili tuji osvajalci in njihovo nasilje. Pred dejstvom te navdušene volje ljudstva Julijske krajine in vseh naših narodov bi se morala vzbuditi vest človečanstva. Ne vem, kako bodo pripravljeni sprejeti zahteve zavezniške Jugoslavije vsi naši zavezniki, toda naša delegacija bo ostala zvesta onim načelom, ki so nas vodila v vseh letih osvobodilne vojne. Ostala bo zvesta svojemu ljudstvu in njegovim čustvom ter bo branila čast in svobodo našega naroda. Naj živi ljudstvo Julijske krajine, njegova svoboda in njegovo zedinjenje z Jugoslavijo!» Burno odobravanje je spremljalo konec govora tovariša Kardelja.

Vsa jugoslovanska delegacija je nato odšla na peron, kjer se je prisrčno razgovarjala z zbranim ljudstvom. Ljudstvo jim je znova in znova naročevalo, naj se krepko drže in branijo naše pravice. In tovariš Kardelj ter člani delegacije so znova in znova zagotavljali, da bodo izpolnili nalogo, ki jim jo nalaga ljudstvo.

Tik pred odhodom je prispela štafeta iz Primorske. Tekači so v slovenščini in italijanščini nagovorili tovariša Kardelja, mu zagotovili, da je primorsko ljudstvo vztrajno in neustrašno v borbi za svoje pravice in ga pozvali, naj vztrajno brani in ščiti pravice primorskega in vsega jugoslovanskega ljudstva.

Okrog pol štirih popoldne se je vlak z jugoslovansko delegacijo začel pomikati iz ljubljanskega kolodvora proti Gorenjski, Avstriji, Švici v Francijo — v Pariz.

Oni, ki so stali tik vlaka, so stiskali roko tov. Kardelju in tov. Kidriču. Zbrane množice pa so vzklikale: «Vztrajajte, branite in uresničite naše zahteve.»

Vlak je odbrzel. Množice pa so se zopet strnile v mogočno povorko in šle manifestirat pred angleški konzulat, kjer so nenehno vzklikale in prepevale okrog pol ure.

* * *

Jugoslovanska delegacija s tovarišem Kardeljem na čelu, ki je vse doslej kar najodločnejše zastopal naše pravice, je tako odpotovala v Pariz. Čakajo jo težke borbe, in težke borbe čakajo prav tako primorsko ljudstvo.

Primorsko ljudstvo jo spremlja na njeni poti in pri njenem delu in bo s svojo neustrašno borbo pomagalo utirati pot resnici in pravici v svetu. Zato primorsko ljudstvo tako veruje v zmago.

Zato je primorsko ljudstvo sinoči v pozdrav delegaciji, ki je odpotovala v Pariz, prižgalo po svojih hribih širom Primorske in na obronkih Trsta nešteto kresov in peterokrakih zvezd, saj po tolikih Velikih petkih bo prišel končno dan Vstajenja.

Prišel bo, ker mora priti!

Štafete iz vse Primorske dospele v Ljubljano

Ljubljana, 25. — Včeraj pa so se sprožile iz vzhodno-primorskih okrajev štafete, ki so se naglo napotile proti Ljubljani. Vsaka s svojo resolucijo za tovariša Kardelja, s sporočilom in naročilom: «Vztrajajte! Bodite nepopustljivi! Tudi mi smo v tej borbi ostali taki, jekleni, neizprosni, kajti zahtevamo le naše. Obenem pa obljubljamo, da bomo izpolnjevali naročilo umirajočega Vojka: «Borite se dalje, dokler ne boste popolnoma svobodni!»

Iz Tolmina je startala prva štafeta včeraj zjutraj kmalu po 9. uri, druga je krenila na pot iz Cerkna nekaj minut za poldnem, tretja iz Idrije ob 13. uri, skoraj istočasno ona iz Grgarja, pa iz Brd. Odpravile so se na pot tudi štafete iz daljnega Bovca in iz Krmina, malo pred 14. uro se je odtrgala iz kroga manifestantov ona iz Kopra in sledile so jim štafete iz Ilirske Bistrice, iz Ajdovščine, s Herpelj. Vsepovsod jih je ljudstvo in še posebej mladina navdušeno pozdravljala.

Proti 20. uri so dospevale v Postojno. V Planini je bila predaja štafete ljubljanskemu okrožju. V Ljubljani so stekli na zadnji odsek proge Sergej Vogrič iz Gorice, Sergej Mori iz Tržiča ter še dva tovariša iz Kopra in iz Trsta. Štafete so prinesle v Ljubljano prelepo izdelane štafetne palice, ki so bile v njih resolucije iz sleherne primorske vasi.

30.000 Mariborčanov zahteva pravične meje

Maribor, 25. Tanjug. — *V Mariboru se je vršila velika ljudska manifestacija spričo krivičnih sklepov Sveta zunanjih ministrov v Parizu o vprašanju mesta Trsta in JK. Zborovanja se je udeležilo nad 30 tisoč Mariborčanov in ljudstva iz sosednih vasi.*

Govoril je tajnik pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za Maribor o borbi ljudstva JK in o neomejenem zaupanju jugoslovanskih narodov v delegacijo, ki bo zastopala jugoslovanske interese na mirovni konferenci.

Na zborovanju so izbrali delegacijo ki bo izročila podpredsedniku vlade Edvardu Kardelju železno voljo Slovencev po njihovih upravičenih aspiracijah na Trst in Julijsko krajino.

Protest ES zaradi nedovoljene manifestacije

Enotni sindikati za mesto Trst so naslovili na ZVU sledečo protestno noto:

«Enotni sindikati, sindikalna organizacija velike večine delavstva Julijske krajine

morajo ugotoviti

pomanjkanje dobre volje na strani ZVU, ki hotela upoštevati predlogov, ki jih je organizacija dala že v aprilu. Ta predlog se je nanašal na določitev 25. julija za enega izmed štirih praznikov z vsemi zakonitimi učinki. Ta dan so si delavci sami zbrali za praznik, ker so hoteli s tem praznično obhajati prvo zmago nad fašizmom. Zato energično protestirajo pri ZVU, ki na ta način ne upošteva pravic in volje tržaških delavcev in vse pokrajine in

izražajo svoje začudenje in veliko nezadovoljstvo napram ZVU, ker: prepoveduje delavstvu, ki se je dejansko borilo, javno manifestacijo svojega navdušenja nad razsulom fašizma;

izjavljajo, da postopanje, ki ga izvaja ZVU glede demokratičnih svoboščin mišljenja in zborovanja delavstva mesta Trsta in krajine, nikakor ni demokratično, v skladu s pravičnim in pravnim pričakovanjem naših delavcev, ki so v težki in ogorčeni borbi proti nacifašizmu in so za te svoboščine dali vse, kar so mogli dati, žrtvovali življenja najboljših mladih delovnih moči krajine».

«Zmago nad fašizmom moramo proslaviti!»

Več tisočglava množica na manifestacijah na obletnico padca fašizma, čeprav jih ZVU na ta veliki praznik našega ljudstva ni dovolila, čeprav je policija skušala manifestante razgnati

Včeraj se je nenadoma zbrala v poznih popoldanskih urah pred palačo ZVU več tisočglava množica. Trume ljudi, ki so polnile ves Corso, so hitele pred vhod palače in delegacije vseh okrajev so odnesle poveljstvu ZVU proteste zaradi prepovedi manifestacije na obletnico padca fašizma, zaradi prepovedi protestnih manifestacij proti Francovi Španiji v času, ko po vsem svetu manifestirajo za vzpostavitev demokracije v Španiji. Nadalje so delegacije nosile s seboj proteste vsega prebivalstva proti zadržavanju antifašistov v zaporu in proteste delavstva proti militarizaciji ladjedelnic. Razen delegacij vseh okrajev so bile zastopane tudi delegacije vseh tukajšnjih antifašističnih organizacij.

Tem predstavnikom so civilni policisti v zgradbi izjavili, da ni več nobenega v uradih in naj jim puste resolucije, da jih bodo prihodnjega dne izročili polkovniku Bowmanu. Predstavniki pa niso zaupali civilnim policistom in so se tako dolgo mudili v zgradbi, dokler se ni pojavil ameriški častnik. Njemu so nato izročili spomenice potem ko je obljubil, da jih bo predal na naslov. Bilo je sklenjeno, da se podajo delegatje davi zopet k ZVU po odgovor.

Nato se je del množice podal v smeri Sv. Jakoba in tam zasedel ulico Caprin, kjer se sedaj v bivših prostorih Kulturnega krožka «Rinaldi» nahaja civilna policija.

Obleganje kulturnega krožka v ulici Caprin

Gosta množica je napolnila vso ulico Caprin in se zgrnila pred vhodom v bivši kulturni krožek. Neki govornik je omenil ljudem današnjo obletnico in nato izrazil oster protest množice proti zaseganju prostorov prosvetnih društev po policijskih organih. Množica je burno odobravala njegova izvajanja in nato vzklikala ljudski oblasti, Titu in Jugoslaviji.

Množica je vzdržala proti motorizirani policiji

Nato je pričela pritiskati na množico civilna policija in se zaman zaganjala vanjo, da bi jo razgnala. Množica je dalje vzklikala pred prostori civilne policije, ki so bili še nedavno ljudska last in tudi policijska ojačenja niso mogla razgnati ljudstva. Nato so zavozili v množico z zgornje strani kamioni, toda množica se ni umaknila in kamioni so se morali ustaviti. Pridrdral je kamion za kamionom, toda tudi pritisk zavezniških kamionov ni mogel razkropiti množice, ki je oblegala dohod k policijski kasarni. Šele ko je to policija opustila in je množica pričela odhajati, se je vanje zagnala ameriška policija in množica, ki je dotlej nepremagljivo obvladala položaj, se je popolnoma umaknila, ker se je že prej sama pričela razhajati.

Pri tem množičnem nastopu v Trstu je ljudstvo delilo letake, ki poudarjajo pomen obletnice padca italijanskega fašizma.

Delegacija češkoslovaške mladine v Bujah

V Buje je prispela delegacija češkoslovaške mladine. Skupno z veliko množico prebivalstva so jo prvi sprejeli mladinci in pionirji, ki so delegatom poklonili šopke cvetlic in si stisnili roke. Dobrodošlico je delegatom izrekel tovariš Gorjan Anton, ki je obenem pojasnil pomen borbe za dosego miru med vsemi narodi. Delegati so sprejeli vse pozdrave z velikim veseljem. Ob tej priliki je spregovoril tudi član delegacije, ki je z izbranimi besedami poudaril, da je češko-slovaško ljudstvo sprejelo za svoje vse želje ljudstva Julijske krajine po priključitvi pokrajine s Trstom kot 7. federalne edinice k Jugoslaviji. Medtem ko so bili delegati povabljeni na pitgrizek, je domača godba igrala partizanske koračnice. Po 17. uri je avtobus z delegati, ki je bil ves okrašen s cvetjem in zastavami, odpeljal med navdušenim vzklikanjem množice proti Umagu.

Pogreb nove žrtve CP

Predvčerajšnjem zvečer je za posledicami rane od orožja umrl v glavni bolnici v Trstu tovariš Nicola Battistella, rojen 1913. leta v Trstu, stanujoč v ulici Montecchi 1. Tovariša Battistello so dne 11. t. m. ranili člani civilne policije, medtem ko se je kretal po ulici Torrebianca. Pogreb preminulega tovariša bo danes ob 17.30 uri. Sprevod bo krenil iz mrtvašnice glavne bolnice v ulici Pietà.

Goriška štafeta na goriških ulicah

Ob ukinitvi izrednega porotnega sodišča

Ne ublažiti, ampak poostriti je treba zakonodajo proti fašistom

16. julija t. l. je Zavezniška vojaška uprava sporočila tisku, da izredno porotno sodišče od 31. julija dalje ne bo več sprejemalo ovadb za zločine, ki jih predvideva proglas št. 5, to je predvsem za zločine kolaboracionizma z okupatorjem.

Pozneje se je izvedelo, da bodo postopanja, ki so v teku pred izrednim porotnem sodiščen in ki ne bodo zaključena do 8. avgusta t. l., predana rednemu porotnemu sodišču.

Neposredni učinek te odredbe je ta, da se določa kompetenca rednega porotnega sodišča samo za one zločine, ki so že predvideni v proglasu št. 5 in za katere se predvideva kazen na podlagi zakonov, po katerih to sodišče lahko sodi.

Ta ukrep je bil podvzet v izredno težkem trenutku življenja našega mesta, to je v trenutku, ko sile domače in mednarodne reakcije, izrabljajoč razgovore, ki bodo odločali o usodi mesta, podpirajo neofašizem, da bi tako napravile iz Trsta središče nesporazumov med narodi in da bi ljudskim množicam odvzele svoboščine, ki si jih je tako težko priborilo.

Ta ukrep se pridružuje vrsti številnih drugih, med katerimi prednjačijo oprostitev Pagninija in Coceanija, kar v danem primeru opogumlja zopetno pojavljanje fašizma in predstavlja vabo za njegovo protiljudsko delovanje.

Ukrep je zelo težke narave, ker dejansko zapira možnost postopanja proti fašistom najslabše vrste, proti kolaboracionistom, t. j. proti tistim zločincem, ki so vzdrževali in podpirali nacistično delovanje proti anglo-ameriškim, ruskim in jugoslovanskim zaveznikom.

Ukrep je težke narave, predvsem zato, ker se ukinja pristojnost v smislu proglasa št. 5, in redno porotno sodišče dobiva kompetenco samo za zločine, ki jih je bil proglas št. 5 odvzel njegovi kompetenci in jih prisodil kompetenci izrednega porotnega sodišča.

V drugi vrsti sodi in kaznuje redno porotno sodišče zločine, za katere je pristojno na podlagi kazenskega zakonika, medtem ko se je izredno porotno sodišče široko posluževalo vojnega in mirnodobskega vojaškega kazenskega zakonika, katera štejejo med najstrožje v Evropi in ki predvidevata sorazmerno zelo stroge kazni.

Končno je apliciranje zakona pri rednem porotnem sodišču zaupano kolegiju, ki ga sestavljajo sodniki in porotniki, med katerimi niso slednji izbrani po političnem kriteriju, pač pa med osebami, ki zavzemajo določeno mesto v državni upravi, ki imajo določeno študijsko izobrazbo ali določeno kulturno ali akademsko aktivnost. Ljudski sodniki pa so bili izbrani po političnem kriteriju, v kolikor so jih določile mestne politične organizacije, in vsaj deloma jamčijo za konkretnega antifašističnega duha.

Težko je razumeti naglico ZVU pri izdaji tega ukrepa, predvsem zaradi tega, ker je bil šele pred nekaj meseci objavljen splošni ukaz št. 53, ki predvideva v prvem delu kazni proti tistim, ki so izvršili fašistične zločine pred 8. septembrom 1943. Zakon, ki jih redno sodstvo aplicira na podlagi splošnega ukaza št. 53, so isti, ki jih bo apliciralo redno porotno sodišče zaradi ukinitve izrednega porotnega sodišča. Bomo tako priča nelogičnemu dejstvu, da bodo tako težki zločini, kakor so zločini kolaboracionizma, kaznovani na podlagi zakonov iste narave, kakor so zakoni, na katere se sklicuje splošni ukaz št. 53.

Ne da se prikrivati neprijeten vtis, ki ga je napravil ta ukrep na antifašistične ljudske množice mesta, ker se s tem ne daje zadoščenja njihovim zahtevam po še bolj neizprosnem in trdem boju proti fašizmu in po najstrožjem kaznovanju fašistov, ki so uničili in razdejali sedeže njihovih kulturnih, sindikalnih in političnih organizacij.

Komisija za antifašistično borbo odločno protestira proti temu ukrepu, ki vzbuja med ljudskimi množicami, ki so najbolj posredno trpele zaradi fašizma, vtis, da je bila in je antifašistična zakonodaja samo farsa, ki uspava fašiste v prepričanju, da ne bodo kaznovani in da lahko nadaljujejo svoje včerajšnje in današnje protiljudsko delovanje.

ZVU prevzema nase veliko odgovornost s tem ukrepom, ki jemlje tržaški coni edinega organa, ki je kljub tisoč težkočam, izrečenim in neizrečenim pridržkom, vendarle nekaj napravil za kaznovanje fašistov.

Ta komisija je mnenja, da je za preprečenje ponovnega vstajenja fašizma potrebno poostriti zakonodajo proti včerajšnjim in današnjim fašistom. V zelo verjetnem primeru, da se ZVU ne bi strinjala s tem stališčem, pa je potrebno, da se ohrani vsaj izredno porotno sodišče, da se podaljša njegov obstoj in da se omogoči preiskava vseh vloženih ovadb in dovršitev vseh postopkov.

Ta komisija je mnenja, da podobni ukrepi, ki imajo le ta učinek, da hrabrijo fašiste, samo kompromitirajo mir v tej coni in hrabrijo zopetno porajanje fašističnega skvadrizma, ki ga bodo morale antifašistične množice Trsta in pokrajine same zavedno izkoreniniti, če jim bo zmanjkala podpora ZVU.

V Trstu, 25. julija 1946.

Enotni sindikati ostro protestirajo

Tovarniški odbor ladjdelnic v Tržiču in Pokrajinska zveza Enotnih sindikatov sta v zelo odločnem tonu protestirala proti militarizaciji ladjedelnic, ker da se s tem krčijo osnovne demokratične pravice našega delavstva.

Razen tega je Pokrajinska zveza Enotnih sindikatov poslala tajništvu Svetovne sindikalne zveze v Pariz poročilo, ki vsebuje v zelo tehtnem izvajanju in opisovanju položaja naslednje točke:

Nasilno nastopanje proti kolonom, ščitenje izkoriščevalnih interesov gospodarjev na podlagi starih fašističnih veleposestniških privilegijev in neutemeljena, ostra obsodba sindikalnega predstavnika kolonov, tovariša, ki je predstavljal poljedelske sindikate. Ta tovariš je bil poklican na odgovornost, ker koloni razlike med pridelkom, ki ga še zahtevajo gospodarji in onim, ki so ga pripravljeni dajati, niso dali gospodarjem. Obtožili so tovariša, da je oviral zakonito oddajo pridelkov na «ammasso», čeprav koloni niso zaradi spora z gospodarji nikoli nehali oddajati redno žita za «ammasso». Čeprav je sam tožilec dvomil nad tovariševo krivdo je sodišče razpravo odložilo in tovariša pozneje obsodilo na 12 mesecev zapora.

Poročilo nadalje opisuje razloge stavke, fašistični teror in proglasitev uspele stavke za nezakonito, kar poročilo označuje kot nasprotujoče zakonskim polnomočjem ZVU. Poročilo navaja enotnost množic proti silnemu pritisku policije za časa stavke in predvsem krivično plenjenje živil, last delavstva, po policiji.

Nadalje opisuje poročilo militarizacijo ladjedelnic, kar označuje kot težko kršitev demokratičnih pravic delovnega ljudstva.

Iz vseh teh razlogov označuje poročilo delovanje ZVU kot pristransko in protiljudsko. Prosi zato Svetovno sindikalno zvezo naj vzgledom svojega 65. milijonskega delavskega članstva vpliva na mirovno konferenco v prid pravični rešitvi tržaškega in primorskega vprašanja.

Smrt zaslužnega tovariša

Zaradi bolezni je umrl 24 letni Dolenc Ferrucio. Dasiravno je svojo mladost preživel v fašistični eri, se je odločno pridružil starejšim delavcem na pravi poti borbe proti fašizmu. Stavljamo ga zaradi vseh njegovih zaslug mladincem za zgled.

*

ODKRITJE SPOMENIKA PADLIM BORCEM IN ŽRTVAM OKUPATORJA V DOLINI. V nedeljo, 28. t. m. točno ob 16. uri bo v Dolini odkritje spomenika 24 padlim borcem in 33 žrtvam okupatorja.

Podsekcija Zveze primorskih partizanov vabi vse na ta častni spomin padlih za priključitev k Jugoslaviji.

Jugoslovan predsednik Svetovne zdravstvene organizacije

Beograd, 25. VZN. — Agencija «Tanjug» je izvedela iz New Yorka, da je odbor svetovne zdravstvene organizacije v New Yorku izvolil za svojega predsednika jugoslovanskega delegata dr. Štamparja.

La Guardia bo odpotoval v Beograd

Rim, 25. VZN. — Fiorello La Guardia je zvečer prisostvoval operni predstavi «Aide» v Karakalovih toplicah in davi ob 9.30 odpotoval z letališča Ciampino proti Palermu. La Guardia se bo zadržal v Palermu vse popoldne ter se na večer vrnil v Rim. Po načrtu bi moral jutri odpotovati iz Rima v Beograd.

Poljska mladina prispela v Brčko

Beograd, 25. Tanjug. — Poljska delovna mladinska brigada je prispela na mladinsko železniško progo. Mladino iz bratske Poljske je prisrčno pozdravila v Brčkem velika množica ljudstva in mladine.

V odgovoru na dobrodošlico je poveljnik poljske brigade dejal: «Še nikdar v zgodovini ni bilo takega prijateljstva med poljskim in jugoslovanskimi narodi, kakršno obstoji danes. Mi hočemo živeti v miru in delu in zgraditi nerazrušljivo zvezo in prijateljstvo, ki sta nam potrebna.» Poljsko brigado sestavlja večinoma delavska mladina.

Češkoslovaška mladina odpotovala iz mladinske proge

Brčko - Banoviči, 25. Tanjug. — Češkoslovaška mladinska delovna brigada je po enomesečnem delu zapustila mladinsko železniško progo. Ob njenem odhodu so priredili velik miting, katerega so se udeležile bolgarska, grška, madžarska in tržaška mladinska delovna brigada.

Albanija ima polno pravico postati članica ZN

Pariz, 25. AFP. — «Stališče, ki ga je zavzemala Albanija med vojno, ji daje popolno pravico, da postane članica ZN, da prisostvuje mirovni konferenci 21 držav in zahteva reparacije od Italije», je izjavil tisku Kahreman Ylli, opolnomočeni minister in izredni poslanik Albanije v Parizu. Omenil je, da je Albanija že zaprosila, da jo sprejmejo med ZN, da se sme udeležiti mirovne konference in zahtevala izplačilo 3 milijard zlatih frankov na račun reparacij.

Turška svoboda

Carigrad, 25. AFP. — Vojaško poveljstvo je pri objavi obsednega stanja v carigrajski pokrajini izjavilo, da bo podvzelo vse potrebne mere proti listom, ki bi sumničili o veljavnosti volitev. Politični krogi imajo to izjavo za dejansko ukinitev svobode tiska v Carigradu, kjer izhaja večina listov.

Glavni tajnik konfederacije dela odpotuje v Grčijo

Pariz, 25. AFP. — Léon Jouhaux, glavni tajnik splošne konfederacije dela in podpredsed. svetovne sind. federacije, bo odpotoval z letalom v Atene. Po poročilih grških sindikalnih voditeljev v Grčiji ne spoštujejo sindikalne svoboščine in grška vlada kani ukiniti sedanjo sindikalno ureditev in vzpostaviti zakonodajo, ki je bila uvedena pod diktaturo Metaxasa. Toda grška vlada je priznala v aprilu zakonitost kongresa grških sindikalistov, kateremu so prisostvovali tudi predstavniki ruskih, angleških in francoskih sindikalnih organizacij.

Francoski sindikalistični voditelj se namerava ustaviti v Rimu in stopiti tam v stik s predstavniki italijanske glavne konfederacije dela.

Zahteve iranskih sindikatov

Teheran, 25. Tass. — Iranski časopisi javljajo, da se je udeležilo 80.000 oseb protestnega zborovanja proti Francovemu fašističnemu režimu. Zborovanje so sklicali iranski sindikati. V svoji resoluciji zahtevajo udeleženci zborovanja, naj varnostni svet nemudoma sklene prekiniti odnošaje s Francovo vlado po ZN. Resolucija izraža oster protest proti samovolji agentov anglo-iranske petrolejske družbe v Huzistanu in zahteva: kaznovanje odgovornih za umor delavcev v Huzistanu in Semnanu; ustavitev sabotaže na železniških progah in s provokacijami proti sindikatom; prepoved vmešavanja agentov anglo-iranske petrolejske družbe v notranje-politične zadeve Irana. Zborovanja so se udeležili tudi sindikati iz Azerbejdžana, Kuzistana, Ispahana in ostalih iranskih pokrajin.

Stavka v Indiji

New Delhi, 25. Tass. — Sindikati, ki štejejo 300.000 delavcev, so se udeležili splošne stavke, ki je trajala 24 ur in h kateri jih je pozval bombayski pokrajinski odbor kongresa indijskih sindikatov, da pokažejo svojo solidarnost z nameščenci pošte, telegrafa in telefona, ki stavkajo. Vse telefonske in telegrafske zveze so bile v Bombayu pretrgane. V 23 tekstilnih tovarnah je delalo samo 20% delavcev. Glavna tržišča v mestu so bila zaprta in pouk je bil prekinjen na mnogih šolah in zavodih, ker so se učenci priključili stavkujočim. Tudi avtobusni in tramvajski promet je bil ustavljen. Angleški policaji in vojaki so patruljirali ves dan po mestu. Na velikem zborovanju so stavkujoči sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, naj vlada ugodi upravičenim zahtevam poštno - telegrafsko - telefonskih uslužbencev. Telegrafisti iz Agrija, Mirsapoora in Benaresa so proglasili stavko, kateri se je pridružilo tudi tehnično osebje. V Mengalu stavka 25.000 poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev. Poštni promet je bil prekinjen tudi v Calcutti, ki je odpošiljala dnevno okoli milijon pisem.

Stavke v Italiji

Bari, 25. AFP. — Delavski nemiri se nadaljujejo v Puliji in v treh vaseh province Taranto je prišlo do incidentov, ker so manifestanti skušali s silo vdreti v javne zgradbe, potem ko so proglasili splošno stavko. V Barletti so baje župan in občinski svetniki dali ostavke na svoja mesta zaradi stavke in se pridružili delavstvu v znak solidarnosti z brezposelnimi.

Milan, 25. AFP. — V Milanu je osebje hotelov, restavracij, barov in kavarn, ki se je pridružilo stavki natakarjev in sobarjev, sinoči hodilo v povorki po mestu pod nadzorstvom policije. Razbili so več šip v trgovinah, toda nihče ni bil ranjen.

Nasilstva poljskih vojakov v Italiji

Rim, 25. AFP. — Pri incidentih, do katerih je prišlo med poljskimi vojaki in pasanti, je bila ubita neka deklica, kakih 20 oseb pa je bilo ranjenih kakor poroča «Giornale d'Italia».

Streli so prihajali z obeh strani in iz Neaplja so poklicali policijska ojačenja, da so vzpostavila red.

Motorizirane patrulje krožijo po mestu in vojaštvo mora ostati v svojih kasarnah.

Lie v Kopenhagenu

Kopenhagen, 25. AFP. — Trygve Lie, glavni tajnik ZN, je na povratku iz Moskve prispel v Kopenhagen.

50 milijonov za obnovo Beograda

Beograd, 25. Tanjug. — Izvršni odbor ljudskega mestnega sveta Beograda je odobril kredit 50 milijonov dinarjev za obnovo mesta. Vsota bo služila za popravila ulic, obnovo in preureditev parkov, za čiščenje ruševin, pozidavo hiš in za preureditev terena.

KRATKE VESTI

TEHERAN. — Princesa Ahraf Pahlevi je danes prispela z letalom v Teheran na povratku iz Moskve.

BRATISLAVA. — Češkoslovaški radio sporoča, da je bil podpisan sporazum med madžarsko in češkoslovaško komisijo. Sporazum obsega 6 točk in ureja preselitev prebivalstva iz obeh držav. Mešana komisija se bo sestala 5. avgusta na Madžarskem.

Samo ena je naša domovina!

Vsa vzhodna Primorska v zastavah in napisih, na zborovanjih - Silne množice z nepomnjeno odločnostjo manifestirajo za združitev vse Primorske z materjo Jugoslavijo - Triintrideset množičnih manifestacij v Koprskem okraju

Vsa vzhodna Primorska je v zastavah. Okrašeni so domovi. Preko cest so razpeti transparenti. Na vse hiše piše mladina parole. Ni zidu, ki zavedna primorska roka nanj ne bi napisala: «Hočemo k Titovi Jugoslaviji!» Ni še tako visokega drevesa, na katerem ne bi plapolala jugoslovanska zastava. Ni pečine pod nanoško Plešo in pod vrhovi naših gora, da ne bi bilo že kilometre daleč vidnih napisov: «Hočemo Tita!»

Vsa vzhodna Primorska je na nogah. V teh poslednjih dneh so ogromne množice preplavile vse trge in vasi po coni B. Samo v koprskem okraju je bilo 33 množičnih sestankov, z vseh so odšle odločne, zaupanja polne resolucije tovarišu Kardelju. V Izoli so italijanski prebivalci s silnim navdušenjem izražali svojo demokratično, ljudsko voljo, svoje odobravanje našim državnikom in njihovemu silnemu prizadevanju. Z vsem ogorčenjem je zavračalo zlokobni naklep iz luksemburške palače v Parizu, da bi jih ločili od Jugoslavije, ki so našli v njej vse svoje pravice, delo in kruh. In prav tako je bilo v Kopru.

Pa tudi drugod, v Tolminu in vsem njegovem okraju, v Idriji in okrog nje, na Gornjem Krasu, na Pivki, po Vipavski dolini, v Grgarju in v Gorah, celo med planšarji visoko pod najvišjimi vrhovi Julijcev.

V torek so zborovale množice v Tolminu. V ogromni povorki so se zgrnile na zborovališče, v silnem poletu izrazile svojo voljo: Borili se bomo, dokler ne bo vsa Primorska s Trstom, Gorico in Tržičem združena v okrilju naše skupne domovine! «Mi imamo svojo ljudsko oblast», je poudaril neki govornik, «mi lahko zborujemo, naši bratje onstran črte pa morajo z golimi prsi braniti svoje ustanove, da jih fašisti ne požgo, se boriti za slehrno slovensko zastavo, da jim je ne stržejo. Vsakemu našemu delavcu in kmetu se krči srce ob misli, da bi središče goriških Slovencev, naša sončna Gorica, postala italijanska». Oglasil se je drugi, ki je ob silnem pritrjevanju množice vzkliknil: «Naj zagore kresovi po naših hribih, naj bodo kakor plameni naših src, ki vsa gore za združitev z materjo Jugoslavijo, kakor znamenja tolminskih puntarjev, naj še ponoči ožare naše meje, da bo videl svet, do kam sega naša dežela!»

V Ajdovščino se je istega dne zgrnila množica kmetov iz vseh sosednih vasi. Silno je bilo navdušenje zborovalcev, ko jih je nagovoril Tržačan Drago Pahor. Ljudje so vedno znova vzklikali, da ne bodo priznali nobene rešitve, nobene meje, ki ne bi Jugoslaviji dala, kar je njenega.

Govoril je tudi Artur Bevk. «Ali je pošteno», je dejal, «da so v znamenju zavezništva našemu ljudstvu v zapadni Primorski iztrgali oblast iz rok? Ali je pošteno, da se zverinske sile nekdanjih fašistov in skvadristov znašajo nad našimi domovi in našimi ljudmi? Ali je pošteno, da v Parizu hladnokrvno barantajo z našo zemljo?... Samo ena je naša domovina! Zanjo smo umirali. Ta domovina je danes taka, kakršne smo si želeli mi, delovni ljudje. In ko odločajo o mejah te domovine, odločajo o življenju nas delovnih ljudi. Zato naj velja pred vsem svetom in za vse čase: «Ne priznamo nobene meje, ki ne bi nas vseh združila z Jugoslavijo!»

V Baško grapo se je tistega dne zlila silna nevihta. Toda sredi strel, ki so udarjale v drevje in vrhove, so ljudje zborovali, neomajno, v valu silnega navdušenja prevpili grmenje: «Hočemo Trst, hočemo Gorico!» Izpod Krna in Bogatina so prihiteli pastirji v dolino, da so okrasili svoje hiše, pripravili kresove.

A kdo bi popisal ves mogočni nezadržni val protesta in ogorčenja, ki se je razlil po deželi vse od Kvarnera do Trente? Kdo bi samo pomislil, da ne bi mogel omajati še tako kamenitega srca za pariškimi zelenimi mizami?

Z vseh neštetih zborovanj so bile odposlane v Pariz neštete resolucije tovarišema Kardelju in Molotovu, zunanjim ministrom velesil vse z eno samo nespremenljivo nepreklicno zahtevo: «Vsa Primorska Jugoslaviji!»

Od Triglava do Jadrana

Tako so se postavile Milje v stavki

Miljsko ljudstvo je v 12 dneh stavke dokazalo, da je tesno združeno in enotno v boju proti ostankom fašizma. Delavci, kmetje, obrtniki, trgovci in vsi ostali so dokazali, da so popolnoma razumeli potrebo borbe in so zato prispevali na vse mogoče načine k uspehu stavke. Zelo lep zgled je dala miljska mesarska zadruga, ki je dala ljudstvu na razpolago 1.093 kg govejega mesa po 200 lir za kg. Glede na to, da je normalna cena mesa 240 lir za kg, je omenjena zadruga prispevala za pomoč stavkujočim 43.740 lir. To pomeni, da so Demarchi Giovanni, Derossi Giorgio, Stener Giorgio, Gigante Gildo, Sain Ettore, Felician Giovanni, ki so člani mesarske zadruge, brezplačno delali in poplačali vse stroške za klanje. Tako so omenjeni tovariši tudi pri predaji 7 goved, ki so jih stavkujočim poslali kmetje brezplačno, opravili vse delo. Razen tega je zadruga prispevala za kuhinjo stavkujočih 5 okajenih govejih jezikov in gnjat. S tem vidimo, da so se majhni trgovci, kmetje in obrtniki pridružili delavstvu v borbi za pravice ljudske skupnosti.

Čezsoča

UDARNIŠKO DELO

V Čezsoči obnavljajo z udarniškim delom kočo in stan planine «Dolina», ki so jo uničili nemški SS-ovci. Dela se udeležujejo predvsem mladinci in bivši partizani. Veliko so napravili že s tem, da so nesli na dve uri oddaljeno planino 70 krat deske za obnovitev koče. Vaščani sami so nasekali drva in zrezali deske, prav tako so sami napravili tudi apnenico. V nedeljo se je udarniškega dela udeležila tudi večja skupina mladincev iz Kal-Koritnice, iz Bovca in člani okrajnega odbora SIAU za Bovško. Skupno s Čezsočani je delalo 54 ljudi, med njimi tudi 53 letna Klavora Rozi. Razen drugega so na planino znesli 350 desk. Planinska koča bo v najkrajšem času obnovljena. Na tej planini bodo po več letih zastoja začeli zopet proizvajati znani bovški sir.

Milje

OTVORITEV LJUDSKEGA KOPALIŠČA

Po večletnem presledku so na miljskem obrežju zopet otvorili ljudsko kopališče, kjer se bodo prebivalci lahko kopali v ograjenem prostoru in pod varnim nadzorstvom. To kopališče, ki se imenuje «Stabilimento balneare Muggesano», so zgradili domači delavci v udarniškem tempu 28 dni. Do sobote 20. t. m. je delalo okrog 25 delavcev. Ta dan so imeli zaključno večerjo, pri kateri so v veselem razpoloženju prepevali svoje delavske pesmi. Bratsko povezani delavci so s tem dokazali, da znajo trdo delati, dostikrat pa so dokazali tudi, da znajo dobro stavkati v borbi za svoje pravice. Tam, kjer je še nedavno bilo morje, stoji danes betonska zgradba, na kateri vihrajo jugoslovanska in italijanska zastava z zvezdo ter delavska zastava.

Tublje

ZAGORELA JE ELEKTRIKA!

17. julija so v Tubljah prižgali električno luč. Dogodek je bil zelo svečan in Tubeljčani so lahko ponosni na svoje delo. Saj so brez vsake pomoči in strokovnjakov napeljali 2.500 m voda do vasi in tudi po hišah izvršili vso napeljavo. Strokovnjaki so njihovo delo pohvalili. Tako so si Tubeljčani sami ustvarili lepše življenje in izpolnili davno željo, ki je fašizem ni hotel izpolniti. Tem potom pa se Tubeljčani zahvaljujejo vasi Slope, ki jim je pomagala pri postavljanju drogov.

Padriče

ZA POMOČ POTREBNEJŠIM

V vasi je nekaj zelo prizadetih družin, ki so brez dohodkov in brez moških delovnih moči. Da bi jim pomagali, so se zbrali bivši partizanski borci in sklenili, da bodo šli prizadetim družinam kosit. Partizanskim borcem se je pridružila tudi vaška mladina. Pri tem udarniškem delu so napravili 150 ur. Kjer je bilo treba, so kosili in grabili. V tej vasi so vsako leto na dan sv. Cirila in Metoda imeli zabavo. Letos pa so partizanski borci uredili drugače. Domenili so se z nekim premožnej..m tovarišem in mu udarniško pokosili in pograbili. Pri tem delu so zaslužili 7000 lir, ki so jih izročili blagajni vaškega odbora Zveze primorskih partizanov. Tudi pri tem delu je sodelovala mladina. Po končanem delu so imeli ljudsko zabavo. Prepevali so in se zabavali ter nabrali 945 lir za pomoč političnim kaznjencem.

Idrija

POSREDOVALNICA DELA

Kakor v vseh ostalih krajih so tudi v Idriji ustanovili posredovalnico dela. Na ta način so ustvarili zvezo med delavci in podjetji. V zadnjem času pa so ugotovili, da skušajo nekateri izkoriščati to pridobitev. Pripetilo se je, da so prišli na posredovalnico celo taki, ki so stalno zaposleni ali taki, katerih starši posedujejo večje kmetije. Vsi ti se ne zavedajo, da je treba dati možnosti vsem, da si zaslužijo svoj kruh in da je treba dvigniti naše kmetijstvo in industrijo iz ruševin. Neodpustljivo bi bilo, da bi se posamezniki branili dela na polju in iz kakršnega koli razloga jemali drugim, bolj potrebnim, možnost stalnega zaslužka. Vsak posameznik naj se zaveda, da porušena dežela potrebuje pridnih in delavnih rok povsod, in da delomrzneži ali iskalci večjih ugodnosti pri delu ne bodo imeli obstanka niti v idrijskemu rudniku. To velja za vse tiste, ki niso zadovoljni s kakršnim koli delom. Danes je potrebno predvsem, da se vsi udeležimo načrtne obnove porušenega. Ljudi, ki ovirajo s tem ali drugačnim postopanjem obnovo in borbo za gospodarsko neodvisnost, bo ljudstvo umelo razkrinkati.

Mi gremo naprej!...

Pri naši najmlajši mladinski delovni brigadi „Srečka Kosovela“ v Prestranku

Vsi bivši borci v NOV večkrat poudarjamo, da smo se borili za nov svet in nove ljudi. Prav nič se v tem nismo zmotili, naše žrtve v tej borbi niso bile zaman. Saj so bile te žrtve zato, da bo kraško skalovje in brinje naše, da bodo med kamenje pozidane in z rumenocvetnim mlečkom okrašene istrske vasice naše, da bodo s pelinom obraščene Bajnšice, Pustalska in Čepovanska dolina naše, da bodo v temno zelenje odete Kobariška, Idrijska in Baška dolina naše, da bodo valovita Brda z bujno rastočo, z grozdi preobloženo brajdo in pesmijo svobode, ki jo dejansko še nimajo, naše, da bodo strmi vrhovi čuvarjev Primorske Triglav, Krn, Matajur in Snežnik naš', da bosta trpeča Istra in od fašizma mučeni Trst naša.

Nekaj velikega raste iz ruševin in pogorišč naše nove ljudske Jugoslavije. Naša mladina kar ne vzdrži več v «uradih», vse si želi v mladinske delovne brigade. Tako se je v petek 19. VII. ustanovila nova mladinska delovna brigada «Srečka Kosovela», ki je takoj odpotovala na svoje delovno mesto: na graditev velikega železniškega mostu v Prestranek.

Za majhnim borovim gozdičkom smo našli te naše delovne borce že na delu. Ti mladinci in mladinke bodo prav tu za tem borovim gozdičkom prelili stihe o borih v pesem dela, ki gradi in obnavlja domove, mostove, ljudi in življenje.

Brigada še ni popolna, do sedaj jo sestavljajo mladinci in mladinke iz Vipavskega, Idrijsko-Cerkljanskega in Postojnskega okraja in šteje 65 delovnih borcev in bork. V teku tedna se pridružijo še iz Il. Bistrice, Kopra in Kozine, tako da bo brigada štela nad 200 članov. Kakšno je navdušenje za skupno delo pri naši mladini pove naslednji dogodek.

Na kolportaži v Ajdovščini sta bili do sedaj zaposleni mladinki Anica in Marija. Ko je Anica izvedela, da se ustanavlja nova delovna brigada, je kar hitro povedala Mariji: «Tudi jaz bom šla na delo za en mesec, boš že ti opravljala ta čas za obedve.»

Malo je pogledala Marija: Kako, saj sta imeli še obe preveč dela! «Boš že kako, saj si vajena, jaz moram k brigadi, ki bo pomagala graditi tisti most, čez katerega se bomo potem vozili v Trst.»

Seveda je Marija na tako tehtno ugotovitev pristala. Delala bo, če treba tudi ponoči. Živela nova mladinska delovna brigada!

Kako lepo je življenje v teh mladinskih brigadah. Ko vidiš te mlade moči — te vesele — smejoče se in energične obraze, kar pozabiš na trganje revme in pekočo bolečino v kolenu, kamor te je ranila švabska krogla.

Kako se tam upirata dve mladinki in s krampi vzdigujeta velik kamen iz navpičnega sklada skal. Prav kot izurjeni nabrežinski kamnolomci. Malo dalje je vsa zaverovana v čiščenje skale, ki jo bo treba razstreliti, tovarišica iz ajdovske kolportaže. Vse do včeraj je prodajala naše časopise, roke so mehke. Že od daleč nas je pozdravila. Radovedni smo, kako bo šlo. Seveda prve dneve bodo roke malo bolele, ampak nič za to, vajena je žuljev in trdega dela. «Pa napiši, tovariš, da se bomo tudi udarniško učili», je želela, «ker hočemo izrabiti udarniško tudi ves prosti čas.»

Mladi smo kot država in oblast, mlada je tudi naša s tolikimi žrtvami priborjena svoboda. Zato je prav, da se naša mladina uveljavlja povsod. In kako se uveljavlja! Nobena moč, nobena «črta», nobena reakcija nas ne bo več ustavila. Naprej gremo — naprej — naši bodočnosti nasproti.

Sramotna oprostitev

ZAVEZNIŠKI VOJAŠKI UPRAVI TRST

Dne 22. VII. 1946. je izredno porotno sodišče oprostilo dr. Bruna Coceanija pod pretvezo, da inkriminirano dejanje ne predstavlja zločina. Dr. Bruno Coceani, visoki oficir italijanske krone in narodni svetovalec komore fašijev in korporacij je bil prefekt Trsta med nemško okupacijo. V tej službi je bil eden izmed najvažnejših tržaških sodelavcev nacifašizma. S svojim imenom je kril in jamčil za vsa zločinstva, katera so nacisti zakrivili v našem mestu.

Oprostilna sodba je bila izrečena nekaj dni potem, ko je na novo vstajajoči fašizem uničeval kulturne, sindikalne in politične organizacije antifašističnih množic, kar predstavlja težko žalitev za te množice, ki v borbi proti fašizmu niso štedile svojih sil in svoje krvi. Obenem pa je sodba vzpodbuda starim in novim fašistom, da nadaljujejo s svojo protidemokratično delovnostjo.

Ta nova sramotna oprostitev očitno kaže na to, da se je izredno porotno sodišče, ki je bilo ustanovljeno z namenom, da sodi in kaznuje kolaboracioniste, preoblikovalo v pravo farso, posebno, kadar je treba soditi kolaboracionistom večjega kova.

To dokazuje, da je izredno porotno sodišče imelo namen napraviti na svetovno javno mnenje vtis, da sodi in kaznuje kolaboracioniste, medtem ko v resnici služi samo njihovi rehabilitaciji.

Pokrajinski narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst

* * *

Podobno protestno pismo je poslal tudi MOS za Trst.

Sporočila in objave

Prireditve, predavanja in sestanki

KULTURNI KROŽEK «R. RINALDI» V TRSTU. Godba na pihala tega kulturnega krožka bo jutri 27. t. m. ob 21. uri priredila koncert na vrtu gostilne «Jadran» na trgu Sv. Jakoba.

KULTURNI KROŽEK «E. DUGOLIN» GOSTILNA «NEBESA» V TRSTU. 28. t. m. ob 17. uri priredi mladina tega krožka zabavni večer. Srečolov, igre, ples, bar. Sprejemajo se prostovoljni prispevki.

PEVOVODSKI TEČAJ V TRSTU. Tržaški okrožni odbor Prosvetne zveze namerava že prihodnji mesec pričeti z večernim tečajem za pevovodje. Pouk bi se predvidoma vršil dvakrat ali trikrat tedensko in bi bil namenjen tako začetnikom, kakor tudi že delujočim pevovodjem. Radi tega bodo obiskovalce tečaja razdelili v dve ali tudi več skupin. Za določitev učnega načrta, kakor tudi urnika bo odbor upošteval želje in predloge obiskovalcev samih. Zato naj vsi oni, ki želé obiskovati tečaj, v svoji prijavi poleg svojega imena navedejo ev. glasbeno znanje, dosedanje delovanje, svoje bivališče in želje glede urnika. Pismene ali ustmene prijave sprejema Prosvetna zveza, Carducci 6, III.

Enotni sindikati in zadruge

KMETIJSKA, NABAVLALNA IN PRODAJNA ZADRUGA Z O. J. V TRSTU vabi širši upravni odbor in nadzorstvo na sejo, ki bo v nedeljo 28. t. m. ob 9. uri zjutraj v ulici Imbriani 5, I.

Poleg tega javlja tudi, da ima v razprodaji otrobe in ajdo.

OBVESTILO. Danes ob 19. uri bo v ulici Imbriani 5 običajna 14 dnevna seja sveh referentov za tisk in propagando pri strokovnih direktivnih svetih in pri tovarniških odborih.

SINDIKAT OBČINSKIH DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV. Vse nameščence ACEGAT-a, ki so organizirani v sindikatu, vabimo na skupščino, ki bo v ponedeljek 29. t. m. ob 9.30 za prvi turnus in ob 17.30 za vse ostale na sedežu sindikata kemične stroke v ulici Conti 11. Na dnevnem redu je razpravljanje o zelo važnih vprašanjih.

SINDIKAT PAZNIKOV javlja, da bo jutri ob 19.30 v ulici Imbriani sestanek direktivnega sveta zaradi važnih sporočil.

SINDIKAT TEKSTILNE IN OBLAČILNE STROKE javlja, da bo danes ob 19.30 v ulici Imbriani sestanek direktivnega sveta.

Šolstvo

IZPITI PRIVATISTOV ČEZ 5. RAZRED OSNOVNIH ŠOL. Sporoča se vsem prizadetim, da je višje šolsko nadzorništvo za Gorico imenovalo posebno komisijo za izpite privatistov čez 5. razred osnovnih šol. Ti izpiti se bodo pričeli dne 29. t. m. ob 8. uri v prostorih deške osnovne šole v ulici Croce. Tozadevne prošnje na navadnem papirju, opremljene s krstnim listom in potrdilom o cepljenju koz je vložiti začasno pri šolskem vodstvu, ulica Croce, ali pa jih najkasneje prinesti s seboj na dan izpita. Učencem, ki bodo dovršili izpit z zadostnim uspehom, se bodo izdala uradna izpričevala.

ŠOLSKA ZABAVALIŠČA. S prvim avgustom otvori Zavezniška uprava v Gorici tudi 2 slovenski šolski zabavališči za šolske otroke, v katerih bo približno 350 brezplačnih mest. Sedež teh zabavališč bosta šolski poslopji: Šolski dom, za gorenji del mesta in Mali dom, za spodnji del mesta. Pri vsakem sedežu bosta dva oddelka: deški in dekliški. Otroci bodo imeli skrbno in vešče nadzorstvo. Zabavališče ima namen otroke zaposliti z igrami, izleti, telovadbo, petjem, dramatiko, ustmenimi jezikovnimi vajami ter higijensko nego. Otroci bodo imeli svoja zbirališča večinoma na prostem da bodo imeli tako možnost vsestranske okrepitve. Dobivali bodo predjužnik, kosilo in malo južino. Prihajali bodo v zabavališče ob 8. in se vračali domov okrog 18. ure. Starši, ki žele poslati svoje otroke v ta zabavališča, so naprošeni, da jih prijavijo čimpreje pri šolskih vodstvih v ulici Croce in ulici Randaccio. Uradne ure od 8. do 12. vsak dan.

Izleti

SLOV. PLANINSKO DRUŠTVO V TRSTU priredi v nedeljo 28. t. m. izlet v kraško jamo «Dimnico» v Slivjah pri Herpeljah - Kozini, ki bo za to priliko razsvetljena. To bo za SPD v Trstu prvi obisk jame po društveni obnovi. Odhod ob 5. uri zjutraj iz trga Garibaldi peš preko Rocola. Večji del poti s kamionom od Peska preko Herpelj-Kozine do Markovščine.

Prebrana

Delitev koruzne moke za mesto. Danes 26. t. m. bodo delitev po 1000 gr koruzne moke na osebo razširili na skupino XVI. Dne 31. t. m. bo delitev zaključena. Cena 20 lir kg.

Izgubljeno

Tov. Fulvia Bertoli je dne 25. t. m. zvečer zgubila v ulici Caprin v Trstu listnico z dokumenti. Kdor jo najde, naj jo prinese v upravo našega lista.

Fizkultura

ZVEZA DRUŠTEV ZA TELESNO VZGOJO ZA PRIMORJE IN TRST sporoča vsem svojim društvom, odsekom, članom in vsem, ki se zanimajo za razvoj telesne vzgoje, da je njeno službeno glasilo priloga Vestnika Slovenske prosvetne zveze «Telesna vzgoja». V štev. 1. številka je izšla 16. t. m. Razen drugega gradiva je izšel v tej številki tudi razpis «Vseljudskega peteroboja». V italijanskem jeziku se bodo službena sporočila priobčevala v tedniku «Il Progresso», ki je že do sedaj kazal veliko razumevanje za naše delo na polju telesne vzgoje.

Dobra srca

Godbeno drustvo iz Proseka daruje 1000 lir za sirote padlih partizanov.

Tov. Bubnič Matija iz Rojana, Vernielis 594, (partizanski pastir), daruje za sirote padlih partizanov 1000 lir. Prisrčna hvala!

Ob pogrebu tov. Gašperčiča Jožeta so pogrebci v Solkanu zbrali med seboj 1300 lir za otroške kolonije. Najlepša hvala vsem plemenitim darovalcem.

Odg. urednik DUŠAN HREŠČAK

Poizvedbe

KORDA ROMAN, roj. 16. 8. 1907 v Škofiji drugi št. 302, bil pri partizanih na komandi mesta v Žužemberku ujet od domobrancev leta 1944, v septembru odpeljan v zapore v Ribnici, kasneje v Ljubljano in na Jesenice. Kdor ve kaj o njem, naj javi Korda Rozi, Škofije druga št. 302.

† Dne 25. VII. je umrl tov.

JOŽE ZUSTIK

Pogreb dragega pokojnika bo 26. t. m. ob 18. uri na pokopališče na Opčinah.

Žalujoča soproga LOJZKA in sestra MARIJA in ostali sorodniki.

POSESTVO S HIŠO prodam, Turk Marija, Sežana 235

V nedeljo dne 28 t. m. priredi Z. A. M. J. K. v BAZOVICI **PLES na prostem.** Igra orkester „Veseli veter“ iz Sežane.